

Trích dẫn tâm đắc

Dẫn chứng thuyết phục

Quyển 1: NGHỊ LUẬN VĂN HỌC

Phần 1: NHẬN ĐỊNH HAY VỀ NHÀ VĂN, NHÀ THƠ

Chủ đề: QUAN ĐIỂM SÁNG TÁC VÀ PHONG CÁCH NGHỆ THUẬT

“Đi ra, lấy cuộc đời dân làm cuộc đời mình
Con nắng, con mưa làm điều suy nghĩ
Một tiếng chim gù cũng đến nơi rừng lạ để mà nghe.”

- Chế Lan Viên -

Người viết văn phải đồng nhất cuộc đời mình với cuộc đời nhân dân, tâm hồn anh phải nghĩ suy cùng một nhịp điệu với đời sống, bao mưa bao nắng từ hiện thực phải được nhà văn thu nhặt lấy đó làm chất liệu làm điều nghĩ suy, giống như con ong chăm chỉ hút nhụy để tạo nên mật ngọt dâng đời.

“Điều quan trọng hơn hết trong sự nghiệp của những nhà văn vĩ đại ấy lại là cuộc sống, trường đại học chân chính của thiên tài.”

- Đặng Thai Mai -

Một nhà văn được coi là vĩ đại không phải là người xây nên những tháp ngà nghệ thuật nguy nga, tráng lệ mà là người biết gắn những trang văn của mình với cuộc sống, với tất cả sự bẽ bộn mà nó đang có từ lo âu, bức bối đến tủi hổ hay ước mong.

“Sáng tác của nhà văn là để cho cái đẹp của trái đất, cho lời kêu gọi đấu tranh vì hạnh phúc, cho niềm vui và tự do, cho cái cao rộng của tâm hồn, cho sức mạnh của trí tuệ sẽ chiến thắng bóng tối, để chúng vĩnh viễn rực rỡ như một mặt trời không bao giờ tắt.”

- Pautôpxki -

Cái đẹp trong văn học mãi mãi sẽ cứu rỗi thế giới, mãi mãi sẽ làm thức tỉnh, mài giũa những phẩm chất cao đẹp của con người như mục đích mà những người nghệ sĩ như Pautôpxki đang tìm kiếm và sáng tạo.

“Tôi hãy còn một trái tim, một dòng máu nóng để yêu thương, cảm thông và chia sẻ.”

- Dostoevski -

Bất kỳ một nhà văn, nhà thơ nào cũng cần có một lòng nhiệt huyết, một tình yêu để sống hết mình cho cuộc đời. Chỉ khi đó thì từng dòng thơ, từng dòng văn mới thấm đượm "máu nóng", mới hoà nhịp đập "trái tim" để tạo thành nhịp cầu linh diệu nối liền trái tim nghệ sĩ với tâm hồn độc giả, để trong đời này có nhiều yêu thương, sẻ chia hơn.

“Một nghệ sĩ chân chính phải là một nhà văn nhân đạo từ trong cốt tủy.”

- A.P.Chekhov -

Một tác phẩm văn học được coi là nghệ thuật phải là kết quả của quá trình mài giũa, sáng tạo và trong đó phải ẩn chứa được cái tâm, tình cảm của nhà văn. Người nghệ sĩ chân chính là người ý thức được thiên chức của mình trong quá trình sáng tạo, là nâng đỡ cái phần tốt đẹp để trong đời có nhiều công bằng và yêu thương hơn.

“Nhà văn là người cho máu.”

- Elsa Triolet -

Một trong những tư chất quan trọng hàng đầu của nhà văn là giàu tình cảm, nhạy cảm, dễ xúc động. Một trong những giá trị cao đẹp của văn học là nhân đạo hóa con người. Hay nói khác hơn, nhà văn chính là người có “dòng máu nóng” và biết truyền đi nhiệt huyết cùng tình yêu đến với mọi người để hướng con người đến những nhận thức và tình cảm tốt đẹp.

“Nhà văn phải đứng trong lao khổ, mở hồn ra đón lấy mọi vang động của cuộc đời.”

- Nam Cao -

Nghệ thuật không thể nhân danh cái đẹp để ẩn vào tháp ngà văn chương, trốn tránh trách nhiệm với đời, càng không thể hạ mình, bán mình cho đồng tiền để làm hại xã hội. Ngược lại, văn chương nghệ thuật phải đi sâu vào hiện thực và theo cách này hoặc cách khác, nêu ra được những vấn đề bức thiết lớn lao của cuộc sống.

“Cái quan trọng trong tài năng văn học là tiếng nói của mình, là cái giọng riêng biệt của chính mình không thể tìm thấy trong cổ họng của bất kì một người nào khác.”

- Tuốc-ghê- nhép -

Văn học là một bộ môn nghệ thuật luôn luôn đòi hỏi cao sự sáng tạo mới lạ, độc đáo. Mỗi tác giả muốn tạo cho mình một chỗ đứng, một vị trí quan trọng trong văn đàn thì phải tự tạo cho mình một giọng điệu riêng, một phong cách riêng, độc đáo, mới mẻ, chưa từng có và không đi theo lối mòn đã cũ, để có thể cống hiến cho nền văn học những áng văn hay như đóa hoa thơm làm đẹp cho đời.

“Người viết văn là một người rất nặng nợ với đời. Cuộc đời của anh ta là một cuộc đời không bao giờ được phép ngừng lăn lộn trong cuộc sống thực tế, không bao giờ ngưng nghiên cứu và quan sát.”

- Nguyễn Minh Châu -

Nếu viết văn là một cuộc vay trả thì nhà văn là người vay theo cách mình muốn song lại phải trả cho đời một di sản - là những tác phẩm có giá trị và bất biến với cuộc đời. Vì vậy, nhà văn phải "nghiên cứu và quan sát" không ngừng, coi sáng tác văn chương là một quá trình lao động nghiêm túc để tạo ra được những “đứa con tinh thần có giá trị cho nhân loại.

“Một vàng trắng in trong gương
Vẫn là một vàng trắng.
Một vàng trắng qua lòng mắt nghệ sĩ
Có thể thành vô vàn nét đẹp.”

- Phạm Thiên Thư -

Người nghệ sĩ với khả năng liên tưởng độc đáo và cảm xúc dạt dào của mình đã xây dựng “vàng trắng” trong trang văn, trang thơ với vẻ đẹp phong phú hơn, độc đáo hơn, khác hẳn so với hình ảnh đơn điệu mà nó vốn có. Qua lăng kính và cá tính sáng tạo riêng mình, nhà văn khiến cuộc đời như rộng thêm, hiện thực trở nên sinh động hơn, biến đổi những cái đơn điệu thành vô vàn nét đẹp.

“Nhà văn tồn tại ở trên đời trước hết để làm công việc giống như kẻ nâng giắc cho những người cùng đường, tuyệt lộ, bị cái ác hoặc số phận đen đui dồn đến chân tường, bênh vực cho những con người không còn được ai bênh vực.”

- Nguyễn Minh Châu -

Trước hết, nhà văn phải biết làm công việc “nâng giắc” cho những người cùng đường - nhà văn là người an ủi, động viên, chia sẻ, nâng đỡ con người, đặc biệt là những con người đau khổ. Hơn thế, nhà văn còn phải biết “bênh vực” - biết đấu tranh với nhiều cái xấu, cái ác để bảo vệ (quyền sống, nhân phẩm) con người, nhất là những con người không còn được ai che chở.

Chủ đề: VAI TRÒ NHIỆM VỤ CỦA NGƯỜI SÁNG TÁC

“Mỗi văn nghệ sĩ cần bám sát hiện thực cuộc sống để sáng tạo, làm sao cho mỗi tác phẩm của mình phản ánh chân thực cuộc sống, làm cho người đọc sau khi gấp sách lại đều cảm thấy mạch đời đập dưới bìa sách đóng như mạch máu đập dưới làn da.”

- Tổng bí thư Nguyễn Phú Trọng -

“Thiên chức của nhà văn là suốt đời đi tìm những hạt ngọc ẩn giấu trong bề sâu tâm hồn con người.”

- Nguyễn Minh Châu -

Hình thức bên ngoài của mỗi con người chưa chắc đã phản ánh hết những gì khuất lấp bên trong. Có thể cái xấu xa, thấp hèn núp đằng sau vẻ ngoài cao sang, lịch lãm; có thể cái đẹp, cái cao thượng nấp sau vẻ ngoài thô kệch, xấu xí, lấm lem... Và nhiệm vụ của nhà văn là đi tìm nét đẹp khuất lấp, ẩn sâu trong tâm hồn con người mà ta mới nhìn không thể thấy được.

“Niềm vui của nhà văn chân chính là niềm vui của người dẫn đường đến xứ sở cái đẹp.”

- Pautopsky -

Nhà văn chân chính là người luôn đặt mục đích sáng tác vào con người, đem ngòi bút của mình khám phá, phát hiện, ngợi ca cái đẹp trong cuộc sống. Vì vậy, niềm vui của nhà văn chân chính là người dẫn đường đưa bạn đọc đến với "xứ sở cái đẹp", đến với những gì đẹp đẽ, cao cả, nhân văn nhất trong cuộc đời, làm bạn đọc thêm yêu mến cuộc sống hơn.

“Công việc của nhà văn là phát hiện cái đẹp ở chỗ không ai ngờ tới, tìm cái đẹp kín đáo và che lấp của sự vật, để cho người đọc bài học trông nhìn và thưởng thức.”

- Thạch Lam -

Một trong những chức năng của văn học là chức năng thẩm mỹ; vì vậy, đi tìm và phát hiện cái đẹp chính là công việc, là sứ mệnh của nhà văn. Nhưng cái đẹp ở đây phải là nét đẹp tiềm ẩn của đối tượng, ở nơi tưởng chừng như không thể tồn tại cái đẹp. Công việc ấy của nhà văn giúp người đọc thêm tin tưởng, có cái nhìn nhạy cảm với cuộc sống, con người, và bất ngờ, thú vị khi thưởng thức tác phẩm, thưởng thức vẻ đẹp cuộc sống.

“Nhà văn phải biết khơi lên ở con người niềm trắc ẩn, ý thức phản kháng cái ác; cái khát vọng khôi phục và bảo vệ những cái tốt đẹp.”

- Chyngyz Aitmatov -

Cuộc sống luôn chờ đợi những tác phẩm có giá trị, những tác phẩm mà số phận nhân vật có thể chạm đến nơi sâu nhất của trái tim mỗi người. Đó là những tác phẩm có thể tác động sâu sắc đến đời sống tình cảm, tinh thần của mỗi người đọc. Thông qua những tác phẩm đó, nhà văn khơi lên ở con người niềm trắc ẩn, khát vọng khôi phục và bảo vệ cái cao cả, cái tốt đẹp của cuộc đời, ý thức phản kháng cái ác.

“Nếu tác giả không có lối đi riêng thì người đó không bao giờ là nhà văn cả, và nếu anh không có giọng riêng, anh khó trở thành nhà văn thực thụ.”

- Sê-khốp -

Để trở thành một nhà văn, người cầm bút cần tìm ra cho mình một hướng tiếp cận, khai thác, phản ánh đời sống một cách độc đáo, còn để trở thành một nhà văn tài năng, người cầm bút cần tạo ra cho mình một giọng điệu riêng không lẫn với bất cứ nhà văn nào khác, bởi nghệ thuật là lĩnh vực của cái độc đáo vì vậy nó đòi hỏi người viết sự sáng tạo, phong cách mới lạ thu hút người đọc.

“Tác phẩm văn học là một công trình sáng tạo nghệ thuật bởi lao động của người nghệ sĩ đúng là lao động sáng tạo.”

- Nguyễn Minh Châu -

Sáng tạo nghệ thuật là một thứ sáng tạo tinh thần. Nó không sản xuất theo dây chuyền công nghệ mà phụ thuộc vào ý kiến chủ quan của người nghệ sĩ. Sự sáng tạo trong văn chương không cho phép người nghệ sĩ chân chính dẫm lên đường mòn hay đi theo con đường của người khác, nó đòi hỏi nhà văn phải bỏ ra nhiều trí lực, tâm huyết. Và tác phẩm văn học là một công trình sáng tạo nghệ thuật chỉ khi lao động của người nghệ sĩ đúng là lao động sáng tạo.

“Người cầm bút phải biết rất nhiều, nhưng không phải biết để biết hay cất đi, mà để sáng tạo ra cái chưa bao giờ có, không những trong văn học trước đó mà trong cuộc đời cũng chưa bao giờ có, hoặc chưa bao giờ hoàn hảo đến thế.”

- Nguyễn Minh Châu -